

ТЫҢ

РСФСР-нин Компартиясынын Тыва рескомунун, Тыва АССР-нин Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң чедиги чыгыжының ээлчег чок алдыгы сессиясы

РСФСР-НИҢ РЕФЕРЕНДУМУНУҢ ДУГАЙЫНДА

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Даргазы Ч.Д. Б. ОНДАРНЫҢ информациясы

Референдум урезина, республиканың Дээди Сөвединиң ээлчег чок сессиясы бөгүн чыгыжынар ужура таварыштык. Ой дээш улуг буржуазия минин, улус депутаттарыга чыгаалар тур бис. Ые кызыргылар болгаш бистериң албадалар. Ынчангаш килеленишкен чокка, шымдыккай болгаш малайтыр болал көөрүдериң дилеп тур бис, хундуг улус депутаттары. А ССР-ниң болгаш РСФСР-ниң референдумнарының белеткелдиги үезинде таварышканымыз байдал дугайында шылаар шазы-биле тайылбырлаары оралжашкыраар.

Сөвет Тываның хамааталары, интикти-биле Россияның хамааталары шыкша, Совет Социалисттик Республикаларының каартыгылар Эвилелниң канчаар көөрүне хамаарыштыр болушун боозалы, турасоруңу, туружун бо чылың март 17-де референдумга илгерилээрин билер болгаш силер. Эвилел референдумун эрттирер талазы-биле маргылаалыг айттыр чок, ол дугайын эртен сессияга чыгаалар бис. Бадылаашкыны кыяр айттыр чок, ол референдум эрттирер дугайында ССР-ниң улус депутаттарының дөрткү Сөвезиниң докталаыңа тодаргай айткан.

Референдум эрттирериңиң организастыг, материалдык болгаш сак-хөө хандырганың айттыргылар шиптирлеттинген.

РСФСР-ниң референдумун

март 17-де база эрттирер дугайында РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң 1991 чылдың февраль 7-де докталаыңа чыгаалар. ССР-ниң болгаш РСФСР-ниң референдумнары хары утга чыгыс хун эрттирер дээш материалдык харелчилерниң канчаарыңа, оларны эрттирериң организастаарыңа хамаарыштыр бир талазында черле чүгүлдү. Ые талазында, Бүгү-Россия референдумун РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң чарлаанының фактысы база дүрүм өзүлгүлү болган.

Ынчалзажок РСФСР-ниң референдумун чөгүрү үезинде белеткериң болгаш эрттирериң хандырар талазы-биле чөгүрү шиптирлериң Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумун, Төң комиссия үрүңин дүргүзүңа хулаа ап шыдавың келген. Ынчыл байдал чүңү-биле холбаалыг болганмы?

Барзаде, «СР-ниң референдумун болгаш РСФСР-ниң референдумун 1991 чылдың март 17-де эрттирериң хандырар талазы-биле хемчеглер дугайында» РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң 1991 чылдың февраль 7-де докталаыңа алдымыз-аа, боллеттениң кирер ужурут тодаргай айттыргың мичан албаан бис.

Ийде, референдум эрттирер талазы-биле РСФСР-ниң Төң комиссиясының бүтү материалдары озадалар келген, ий айттыргылар талазы-биле боллеттениң кирер ужурут тодаргай айттыргың мичан албаан бис.

Тарын, РСФСР-ниң референдумунун бирга айттыргың талазы-биле боллеттениң канчаарыңа, оларны эрттирериң организастаарыңа хамаарыштыр бир талазында черле чүгүлдү. Ые талазында, Бүгү-Россия референдумун РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң чарлаанының фактысы база дүрүм өзүлгүлү болган.

Ынчалзажок РСФСР-ниң референдумун чөгүрү үезинде белеткериң болгаш эрттирериң хандырар талазы-биле чөгүрү шиптирлериң Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумун, Төң комиссия үрүңин дүргүзүңа хулаа ап шыдавың келген. Ынчыл байдал чүңү-биле холбаалыг болганмы?

Барзаде, «СР-ниң референдумун болгаш РСФСР-ниң референдумун 1991 чылдың март 17-де эрттирериң хандырар талазы-биле хемчеглер дугайында» РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң 1991 чылдың февраль 7-де докталаыңа алдымыз-аа, боллеттениң кирер ужурут тодаргай айттыргың мичан албаан бис.

Ийде, референдум эрттирер талазы-биле РСФСР-ниң Төң комиссиясының бүтү материалдары озадалар келген, ий айттыргылар талазы-биле боллеттениң кирер ужурут тодаргай айттыргың мичан албаан бис.

Тарын, РСФСР-ниң референдумунун бирга айттыргың талазы-биле боллеттениң канчаарыңа, оларны эрттирериң организастаарыңа хамаарыштыр бир талазында черле чүгүлдү. Ые талазында, Бүгү-Россия референдумун РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң чарлаанының фактысы база дүрүм өзүлгүлү болган.

Ынчалзажок РСФСР-ниң референдумун чөгүрү үезинде белеткериң болгаш эрттирериң хандырар талазы-биле чөгүрү шиптирлериң Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумун, Төң комиссия үрүңин дүргүзүңа хулаа ап шыдавың келген. Ынчыл байдал чүңү-биле холбаалыг болганмы?

Барзаде, «СР-ниң референдумун болгаш РСФСР-ниң референдумун 1991 чылдың март 17-де эрттирериң хандырар талазы-биле хемчеглер дугайында» РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң 1991 чылдың февраль 7-де докталаыңа алдымыз-аа, боллеттениң кирер ужурут тодаргай айттыргың мичан албаан бис.

Ийде, референдум эрттирер талазы-биле РСФСР-ниң Төң комиссиясының бүтү материалдары озадалар келген, ий айттыргылар талазы-биле боллеттениң кирер ужурут тодаргай айттыргың мичан албаан бис.

Тарын, РСФСР-ниң референдумунун бирга айттыргың талазы-биле боллеттениң канчаарыңа, оларны эрттирериң организастаарыңа хамаарыштыр бир талазында черле чүгүлдү. Ые талазында, Бүгү-Россия референдумун РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң чарлаанының фактысы база дүрүм өзүлгүлү болган.

Ынчалзажок РСФСР-ниң референдумун чөгүрү үезинде белеткериң болгаш эрттирериң хандырар талазы-биле чөгүрү шиптирлериң Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумун, Төң комиссия үрүңин дүргүзүңа хулаа ап шыдавың келген. Ынчыл байдал чүңү-биле холбаалыг болганмы?

Барзаде, «СР-ниң референдумун болгаш РСФСР-ниң референдумун 1991 чылдың март 17-де эрттирериң хандырар талазы-биле хемчеглер дугайында» РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң 1991 чылдың февраль 7-де докталаыңа алдымыз-аа, боллеттениң кирер ужурут тодаргай айттыргың мичан албаан бис.

Ийде, референдум эрттирер талазы-биле РСФСР-ниң Төң комиссиясының бүтү материалдары озадалар келген, ий айттыргылар талазы-биле боллеттениң кирер ужурут тодаргай айттыргың мичан албаан бис.

Тарын, РСФСР-ниң референдумунун бирга айттыргың талазы-биле боллеттениң канчаарыңа, оларны эрттирериң организастаарыңа хамаарыштыр бир талазында черле чүгүлдү. Ые талазында, Бүгү-Россия референдумун РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң чарлаанының фактысы база дүрүм өзүлгүлү болган.

Ынчалзажок РСФСР-ниң референдумун чөгүрү үезинде белеткериң болгаш эрттирериң хандырар талазы-биле чөгүрү шиптирлериң Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумун, Төң комиссия үрүңин дүргүзүңа хулаа ап шыдавың келген. Ынчыл байдал чүңү-биле холбаалыг болганмы?

Барзаде, «СР-ниң референдумун болгаш РСФСР-ниң референдумун 1991 чылдың март 17-де эрттирериң хандырар талазы-биле хемчеглер дугайында» РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң 1991 чылдың февраль 7-де докталаыңа алдымыз-аа, боллеттениң кирер ужурут тодаргай айттыргың мичан албаан бис.

Ийде, референдум эрттирер талазы-биле РСФСР-ниң Төң комиссиясының бүтү материалдары озадалар келген, ий айттыргылар талазы-биле боллеттениң кирер ужурут тодаргай айттыргың мичан албаан бис.

ССР-ниң айыыл чок чорук чөвүлелиниң кежигуннерин томуйлаан

ССР-ниң Президентиниң М. С. Горбачевтиң 1991 чылдың март 13-те чарлыктарыңа өзүлгүлү ССР-ниң Айыыл чок чорук чөвүлелиниң кежигуннеринге эштер Геннадий Иланович Янаевти, Валентина Сергеевич Павловту, Вадим Вик-

«Шың» солунун редакциясының ажылдакчылары Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Хундүлел бижин-биле шаңнаар дугайында

ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ СӨВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНУҢ ЧАРЛЫ

Массалыг информация чөвүлелиниң хей чылдарда үр-түңүндүг ажылдак келгени дээш Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Хундүлел бижин-биле шаңнаар болгаш:

Калчан Тамара Ховалыг-овна — улуг коркорт.

Өлөй-оол Монгуш Отчур-ович — информация болгаш спорт килдизинде эртелектин.

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Даргазы Ч.Д. ОНДАР. Кызыл хоорай. 1991 чылдың март 7.

ОРГКОМИТЕТТИҢ ХУРАЛЫ

Тывага улусчу революцияны 70 чылга белеткел болгаш ону эрттирер талазы-биле оргокомитеттин хуралы чоокта чаа болган. Оргокомитеттин даргазы Г. Ч. Ширини хулаа ап башкарып эрттирер. Юбилейни белеткээр болгаш эрттирер талазы-биле ам-кыдыр ажылдарыңа планнаштыр чыгаалар көргөн сөөлүдө бадылаан.

Чонкуңуңа төгүлүдө болгаш амдыларды чыгаалар болуушкун, тываларыңа национал катат тургустуушкунуңа, республиканың чуртталга турар килдизиниң интернационалы на-йыраалы, оларны сырып каттыжышканың болгаш чыгыс алаа быжылаарыңа эгеси болган Тывага улусчу революцияны 70 чылга белеткел болгаш эрттирер талазы-биле ам-кыдыр ажылдарыңа планнаштыр чыгаалар көргөн сөөлүдө бадылаан.

Чонкуңуңа төгүлүдө болгаш амдыларды чыгаалар болуушкун, тываларыңа национал катат тургустуушкунуңа, республиканың чуртталга турар килдизиниң интернационалы на-йыраалы, оларны сырып каттыжышканың болгаш чыгыс алаа быжылаарыңа эгеси болган Тывага улусчу революцияны 70 чылга белеткел болгаш эрттирер талазы-биле ам-кыдыр ажылдарыңа планнаштыр чыгаалар көргөн сөөлүдө бадылаан.

Чонкуңуңа төгүлүдө болгаш амдыларды чыгаалар болуушкун, тываларыңа национал катат тургустуушкунуңа, республиканың чуртталга турар килдизиниң интернационалы на-йыраалы, оларны сырып каттыжышканың болгаш чыгыс алаа быжылаарыңа эгеси болган Тывага улусчу революцияны 70 чылга белеткел болгаш эрттирер талазы-биле ам-кыдыр ажылдарыңа планнаштыр чыгаалар көргөн сөөлүдө бадылаан.

Республиканың социал-экономика планнарыңа күтүлгүлү хандырыгыңа утган тодаргай тургустуушкунуңа ам-кыдыр ажылдарыңа планнаштыр чыгаалар көргөн сөөлүдө бадылаан.

Чонкуңуңа төгүлүдө болгаш амдыларды чыгаалар болуушкун, тываларыңа национал катат тургустуушкунуңа, республиканың чуртталга турар килдизиниң интернационалы на-йыраалы, оларны сырып каттыжышканың болгаш чыгыс алаа быжылаарыңа эгеси болган Тывага улусчу революцияны 70 чылга белеткел болгаш эрттирер талазы-биле ам-кыдыр ажылдарыңа планнаштыр чыгаалар көргөн сөөлүдө бадылаан.

Республиканың социал-экономика планнарыңа күтүлгүлү хандырыгыңа утган тодаргай тургустуушкунуңа ам-кыдыр ажылдарыңа планнаштыр чыгаалар көргөн сөөлүдө бадылаан.

Чонкуңуңа төгүлүдө болгаш амдыларды чыгаалар болуушкун, тываларыңа национал катат тургустуушкунуңа, республиканың чуртталга турар килдизиниң интернационалы на-йыраалы, оларны сырып каттыжышканың болгаш чыгыс алаа быжылаарыңа эгеси болган Тывага улусчу революцияны 70 чылга белеткел болгаш эрттирер талазы-биле ам-кыдыр ажылдарыңа планнаштыр чыгаалар көргөн сөөлүдө бадылаан.

МЕРГЕЖИЛИНИҢ ТЕРГИНИ

Куратай Балган-оолович Кара-Сад шак индиг атна-чакеткен. Ол болза «Искра» совхозтун оюн кадарчысы. 20 ажыг чыл дүргүзүлгүлү малчылар келген болгаш дүргүлгүлү-аа улуг. Эрт-тен чылын бо кадарчы мы-ныстыр анык бола малы-нык бирээлден-е хонукта ортума-биле 840 грамм ме-меле декиниң алган, мал-банын 100 хуу камгалал алган. Ынчангаш Чөөн-Хемчик районуң малчы-нарындан тергидеэн. Ку-руне сатканы бир шары-жыктың ортума дүргүлгүлү 345 килограмм, дээди категорияга хамаарышкан.

К. Кара-Садны өгүлде-тиң чылдың 20-25 тонна сиңини белеткел алыр, одек-кыштаан хынамчалыг белеткээр. Ажылыңа ээ-харысчалыг. Амгы үеде бо өгүлде Шың-Куруру деп черле малын хур меиди кыштагылар турар.

Таспай СААЯ.

СОҢГУКУЛАР-БИЛЕ УЖУРАЖАН

ССР-ниң улус депутаттаы В. Л. Лапын Улуг-Хем ра-йонуң ажил-шичири-биле ужуражышканың дооскан. Ий хун дүргүзүлгүлү «Найрал» совхозтун төвүне болгаш Шагаан-Арыг хоорайның соңгукулары-биле ужурашкан. Депутат бодунуң ажы-чорудулганы-биле болгаш соңгукуларыңа чыгыларын канчаар күтүлгүлү турарыңа

дугайында база чурттуу эске-эске декистериниң чүт болуп турары чыгаалар.

Ужуражылта үезинде соңгукулар хей айттыргылар салган болгаш немеледе чагы-ларын берген.

Депутат чагылар талазы-биле немеледе хемчеглерин алы-ры аазаан.

Козур-оол ОЮН.

РАДИО ДЫҢНАКЧЫЛАРЫҢА

Март 15-те 18.25 шакта, март 16-да 7.15 шакта партия Тыва рескомунун бирги секретары Г. Ч. Ширини ССР-ниң референдумунун дугайында Тыва радиога чүве чыгаалар.

1990 ЧЫЛДА МАЛ АЖЫЛЫНЫҢ МУРНАКЧЫЛАРЫ

I. ХОЙЖУ БРИГАДАЛАР

Бригадирлери	совхоз	бригада	100 хойдан алган хураган	1 хойдан кырган дүгү (кг)
Чимит-Доржу К. Д.	«Тилелге»	№ 1	93	3.1
Доржу А. К.	«Морен»	№ 3	92	1.6
Бауу Л. Т.	«Найрал»	Аргалыкты	90	2.5
Ондар С. Ч.	«Сут-Хал»	Өлөк	88	1.1
Монгуш А. Ш.	«Шамбалыт»	№ 3	87	2.2
Саая Ю. К.	«Алдан-Маадыр»	Чодураа-лыг-Сайыр	87	1.0
Лопсан У. Ш.	«Морен»	№ 4	87	1.6
Ондар О. А.	«Алдан-Маадыр»	Шат	87	1.1
Өлөк С. К.	«Чая орук»	Бай-Хал	86	1.7
Иргит Б. Б.	«Бай-Тал»	Даштыг-Тей	86	1.4
Аймыр О. В.	«Чая орук»	Чаегей	86	1.6
Сенди А. Х.	«Чая орук»	Тарлашкын	86	1.4
Ондар Х. А.	«Коммунизмге орук»	Улаатай	85	1.1

II. ХОЙЖУЛАР

Фамилиясы, адыны, алазынын адынык эге үжүктөрү	совхозу	100 хойдан алган хураган	1 хойдан кырган дүгү (кг)
Ондар Д. Д.	Карл Маркс аттыг	122	3.0
Сабонов Н. П.	«Революциялык чалбыжы»	120	4.4
Монгуш Д. А.	«Тилелге»	115	2.7
Мортой-оол А. О.	«Тилелге»	111	3.3
Баавыл Т. И.	«Кызыл тараачын»	110	3.5
Бадарчы Н. Б.	«Найрал»	110	3.0
Олжамай Д. К.	«Эрбек»	106	2.9
Куулар М. К.	«Тилелге»	105	3.2
Ооржак П. Б. Т.	«Тилелге»	105	3.5
Чудук К. Х.	«Тилелге»	105	2.2
Монгуш К. Н.	«Коммунизмге орук»	105	1.6
Кыргыс Д. С.	«Торгалыг»	105	1.7
Намдал О. С.	«Морен»	105	2.2
Дажы Х. К.	«Кара-Хал»	105	2.0
Кужугет Н. Ч.	«Тилелге»	103	3.2
Тарын-Базыр Ч. И.	«Морен-Бүрөк»	102	1.8
Намын М. И.	«Морен-Бүрөк»	102	1.5
Саган С. С.	«Морен-Бүрөк»	102	1.5
Успун Р. Д.	ССР Эвилелиниң 60 чылы	102	1.5
Санчат К. Б.	«О. Шынаа»	102	1.3
Маали К. К.	«Кызыл тараачын»	102	1.7
Манда Б. А.	«Чая орук»	101	3.0
Байлак-оол А. Л.	«Ак-Турук»	101	2.0
Ундук Д. Д.	«Найрал»	101	1.8
Куулар А. М.	«Коммунизмге орук»	100	1.7
Хайни С. К.	«Чая орук»	100	2.0
Самдан К. К.	«Чая орук»	100	1.8
Ондар Б. К.	«Искра»	100	2.2
Ооржак М. Л.	«Алдан-Маадыр»	100	1.2
Ондар Б. К.	«Алдан-Маадыр»	100	1.0
Ондар А. Х. Д.	«Октябрь 30 чылы»	100	2.2
Ооржак К. С. К.	«Сут-Хал»	100	1.7
Солунам А. Б.	«Х Улут хураа»	100	2.7
Соия Б. Х.	«Кызыл-Хал»	100	2.2
Хертек К. У.	«Кара-Хал»	100	1.2
Кужугет С. Х.	«Бай-Тал»	100	1.5
Сотпа И. С.	«Муриакты»	100	2.2
Дары-Хал С. Х.	«УТКА 25 чылы»	100	3.1
Дажы Д. Т.		100	3.1

III. ӨШКҮ БРИГАДАЛАРЫ

Бригадир	совхозу	100 өшкүдөн алган аял	1 өшкүдөн кырган дүгү (кг)
Спилин С. Л.	«Танды сын»	92	0.9
Чооду М. Д.	«Эйлиг-Хем»	91	0.9
Аракчаа С. Х.	«Эйлиг-Хем»	91	0.8
Дадыр-оол К. Т.	«Эйлиг-Хем»	86	1.06

IV. ӨШКҮ КАДАРЧЫЛАРЫ

Фамилиясы, адыны, алазынын адынык эге үжүктөрү	совхозу	100 өшкүдөн алган аял	1 өшкүдөн кырган дүгү (кг)
Минит-оол Ш. С.	«Эйлиг-Хем»	144	1.0
Иуулар-оол Б. С.	«Эйлиг-Хем»	144	1.4
Давла М. Д.	«Танды сын»	125	1.4
Багай-оол В. У.	«Танды сын»	121	0.8
Чооду В. Д.	«Эйлиг-Хем»	120	0.9
Керзенией Э. Т.	«Танды сын»	117	1.4
Мажла У. Б.	«Танды сын»	115	0.9
Лама Д. К.	«Эйлиг-Хем»	111	1.2
Кудер-оол М. К.	«Эйлиг-Хем»	104	1.4
Чулаан-оол С. К.	«Эйлиг-Хем»	104	1.1
Сенди-Хуурак Б. Б.	«Х Улут хураа»	104	1.1
Монгуш С. У.	«Кара-Хал»	103	1.1
Борбак-оол М. М.	«Танды сын»	103	0.9
Араваа В. А.	«Танды сын»	103	0.8
Сыргыт-оол Э. Х.	«Бай-Тал»	100	1.0
Аралдин С. Н.	«Танды сын»	100	0.9
Сат Н. Ш.	«Ишкын»	100	0.9

V. СУТ-БАРААН ФЕРМАЛАРЫ

Бригадирлери (эргекчилери)	Ады	совхозу	1 инектен саганы (кг)
Саган С. П.	«Көк-Тей»	«Көк-Тей»	3462
Тимеес А. М.	«Топ»	«Сосновское»	2769
Кызыл-оол И. А.	«Бүрөк-Акс»	«Красное знамя»	2591
Далек Н. Х.	«Арыг-Бажы»	Тулуш Кеңал-оол аттыг	2372
Бушмакин Н. М.	«Красноярск»	«Революциялык чалбыжы»	2370
Монгуш Р. Б.	«Арыг-Бажы»	«Искра»	2019

VI. СААНЧЫЛАР

Фамилиясы, адыны, алазынын адынык эге үжүктөрү	совхозу	1 инектен саганы (кг)
Допчун-оол Р. К.	«Көк-Тей»	4198
Монгуш М. С.	«Көк-Тей»	4069
Кужугет Г. О.	«Көк-Тей»	3859
Донгак О. Б.	«Сосновское»	3672
Аракчаа С. Х.	«Көк-Тей»	3624
Чаламба Н. С.	«Көк-Тей»	3614
Сат Б. Д.	«Көк-Тей»	3591
Ширякина Т. А.	«Көк-Тей»	3553
Аракчаа Л. В.	«Көк-Тей»	3540
Сат Т. Б.	«Көк-Тей»	3390
Сагаачы З. С.	«Көк-Тей»	3292
Аракчаа М. К.	«Революциялык чалбыжы»	3273
Кыргыс М. Н.	«Сосновское»	3169
Монгуш У. Х.	«Көк-Тей»	3023
Журакина П. И.	«Сосновское»	2995
Оюн Л. Д.	«Көк-Тей»	2972
Аракчаа А. Х.	«Көк-Тей»	2943
Оюн Т. П.	«Революциялык чалбыжы»	2943
Монгуш С. Х.	«Көк-Тей»	2821
Саая З. К.	«Тилелге»	2742
Навастай А. Б.	«Найрал»	2684
Ондар Е. К.	«Тилелге»	2644
Самба Ч. С.	«Найрал»	2581
Драган В. У. Д.	«Найрал»	2556
Очур Б. М.	«Найрал»	2550
Ооржак Ы. С.	«Тилелге»	2487
Лакпа Ч. М.	«Тилелге»	2478
Ховадыг М. Д.	«Найрал»	2478
Самба О. С. С.	«Революциялык чалбыжы»	2473
Оюн Л. Б.	«Красное знамя»	2443
Давла О. К.	«Тилелге»	2411
Ооржак К. М.	«Тилелге»	2435
Хуналай З. Т.	«Кызыл тараачын»	2389
Өшкү-Саар Ч. Н.	«Найрал»	2362
Навастай С. Д.	«Найрал»	2356
Бүрүеи Г. Х.	«Найрал»	2335
Ховалыг А. Д.	«Найрал»	2325
Куулар В. С.	«Искра»	2296
Конгар-Сурин К. М.	«Тилелге»	2295
Санчат Н. Б.	«Найрал»	2280
Арамзап Л. Д.	«Кызыл тараачын»	2272
Саган-оол Т. С.	«Найрал»	2265
Терсик А. И.	«Кызыл тараачын»	2255
Иргит А. Д.	«Найрал»	2245
Куулар Л. М.	«Тилелге»	2242
Калыкын В. В.	«Кызыл тараачын»	2218
Басоол Н. А.	«Өкө»	2207

VII. БЫЗАА АЖААКЧЫЛАРЫ

Фамилиясы, ады, алазынын адынык эге үжүктөрү	совхозу	Хонукта 1 бызаадан алган деңизин (грамм)
Трумп В. С.	«Көк-Тей»	719
Салтак Г. М.	«СЭКП-ийн XXV съездиз»	700
Донгак А. Д.	«Найрал»	680
Кенал М. О.	«Саян»	677
Чансинак Ч. Д.	«Көк-Тей»	670
Монгуш С. Х.	«Сосновское»	658
Анисимова В. Д.	«Май»	655
Кол Г. Л.	«СЭКП-ийн XXV съездиз»	648
Федькина А. И.	«Найрал»	640
Кууржук Л. Т.	«Найрал»	630
Хураал-оол Т. К.	«Найрал»	630
Ховалыг О. Х.	«Найрал»	620
Нагорных В. Н.	«Сосновское»	622
Базин Ч. Д.	«Көк-Тей»	613
Монгуш Е.	«СЭКП-ийн XXV съездиз»	612
Кориненко М. Ф.	«Найрал»	603

VIII. СААР ИНЕК КАДАРЧЫЛАРЫ

Фамилиясы, адыны, алазынын адынык эге үжүктөрү	совхозу	100 инектен алган бызаазы
Ооржак Р. А. Д.	«Алдан-Маадыр»	94
Ховалыг Д. Ч. Б.	«Коммунизмге орук»	90

IX. СЕМИРТИЛГЕДЕ ИНЕК КАДАРЧЫЛАРЫ

Фамилиясы, адыны, алазынын адынык эге үжүктөрү	совхозу	Хонукта 1 инектен алган деңизин (грамм)
Кара-Сал К. Б.	«Искра»	1136
Толзат В. С.	«СЭКП-ийн XXV съездиз»	890
Головория А. А.	«Бүрөк»	850
Серен В. Н.	«Красное знамя»	762
Толуш С.	«Тыва»	635

X. КУШ АЖААКЧЫЛАРЫ

Фамилиясы, адыны, алазынын адынык эге үжүктөрү	совхозу	1 дагаала алган чуурагы (борбак)
Батурина Г. Ф.	«Кызыл» куш фабрикасы	225

XI. ЧЫЛГЫ БРИГАДАЛАРЫ

Фамилиясы, адыны, алазынын адынык эге үжүктөрү	совхозу	100 беден алган кулуу
Кула А. Х.	ССР Эвилелиниң 60 чылы	81

XII. ЧЫЛГЫЧЫЛАР

Фамилиясы, адыны, алазынын адынык эге үжүктөрү	совхозу	100 беден алган кулуу
Ооржак Д. Д.	«Алдан-Маадыр»	100
Тулш А. Д.	«Ишкын»	100
Ондар Н. М.	«Карл Маркс аттыг»	100
Ондар Б. С.	«Ишкын»	100
Ондар А. С.	«Ишкын»	100
Захаров В. Г.	«Чодураа»	100
Кыргыс Д. Д.	«Торгалыг»	95
Салтак А. О.	«Красное знамя»	95
Донгак К. М.	«Коммунизмге орук»	94
Донгак Р.	«Торгалыг»	90
Сат С. С.	«СЭКП-ийн XXII съездиз»	89
Достан Д. Н.	«Ак-Турук»	88
Ооржак Л. М. Д. С.	«Шекпээр»	87
Ооржак Д. С.	«Чыраа-Бажы»	84
Хертек Н. С. Д.	«Морен-Бүрөк»	83

XIII. САРЛЫК БРИГАДАЛАРЫ

Бригадирлери	совхозу	100 сарлыктан алган бызаазы
Саая В. С. Д.	«Шекпээр»	95
Дастан С. Х.	ССР Эвилелиниң 60 чылы	87
Иргит И. У. К.	«Морен-Бүрөк»	87

XIV. САРЛЫКЧЫЛАР

Фамилиясы, адыны, алазынын адынык эге үжүктөрү	совхозу	100 сарлыктан алган бызаазы
Иргит О. К.	ССР Эвилелиниң 60 чылы	100
Даржаа В. Д.	«Ишкын»	100
Чурукай В. Г.	«Кызыл-Дар»	100
Дажу С. И.	«Бай-Тал»	100
Соия С. Х.	«Чургу-оол Хомушкы аттыг»	100
Ооржак Г. Д.	«Алдан-Маадыр»	100
Куулар В. С.	«Карл Маркс аттыг»	100
Ооржак А. К. К.	«Чыраа-Бажы»	93
Тумат Н. О.	«Торгалыг»	96
Ячып К. Ш.	«О. Шынаа»	96
Кара-Сал А. Б.	«Морен-Бүрөк»	96
Монгуш М. К.	«Шекпээр»	96
Монгуш Ч. О.	«Танды сын»	95
Донмит Ч. С.	«Танды сын»	92
Монгуш Н. Х.	«Карл Маркс аттыг»	91

ТАРАА КУЛЬТУРАЛАРЫ ӨСТҮРЕР БРИГАДАЛАР

Коллективтеринин удуртукчулары	совхозу	шөдү (гектар)	1 гектардан алган (ц)
Чаткар В. И.	Чургу-оол Хомушкы	1130	22
Монгуш О. М.	«Алдан-Маадыр»	144	19.7
Ендан Я. Д.	«Чая орук»	550	19
Базытпа С. М.	«Алдан Маадыр»	123	17.5
Толуш Ч. С.	«Ишкын»	52	16.9

МАЛ ЧЕМИ БЕЛЕТКЭЭР КОЛЛЕКТИВТЕР

ХОЙ ЧЫЛДЫГ СИГЕН

Коллективтеринин удуртукчулары	совхозу	Шөдү (гектар)	1 гектардан алган (ц)
Морен С. И.	«Бай-Тал»	24	61.7
Ооржак Г. Ч.	«Алдан Маадыр»	133	61
Ооржак Н. Ч.	«Бай-Тал»	73	47.9
Сарыглар В. Ш.	«Алдан-Маадыр»	86	39.3

ЧАНГЫС ЧЫЛДЫГ СИГЕН

Коллективтеринин удуртукчулары	совхозу	Шөдү (гектар)	1 гектардан алган (ц)
Бегзи А. Т.	С. Тока аттыг	1700	33
Сугдур Г. Д.	«Найрал»	476	28
Шефер А. С.	«СЭКП-ийн XXV съездиз»	361	25 ц

ДАЗЫЛ ЧЕМИШТИГ ҮНҮШТЕР

Коллективтеринин удуртукчулары	совхозу	(гектар) шөдү	1 гектардан алган (ц)
Якунин А. Ю.	«Революциялык чалбыжы»	40	331
Манаров А. Н.	«Сосновское»	70	266

КАРТОФЕЛЬ ӨСТҮРЕР КОЛЛЕКТИВТЕР

Коллективтеринин удуртукчулары	совхозу	шөдү (гектар)	1 гектардан алган (ц)
Дадар-оол И. К.	«Күш-ажылдыг хостуу»	40	178
Адыл В. А.	«Ленинчи орук»	37	168
Чалан-оол А. Б.	«СЭКП-ийн XXV съездиз»	32	146.8

НОГААЖЫЛАР

Коллективтеринин удуртукчулары	совхозу	шөдү (гектар)	1 гектардан алган (ц)
Чарашпан Т. Ш.	«Кара-Хаан»	36.6	408
Бардымова Ф. Б.	«Кара-Хаан»	21.8	375
Горова Г. А.	«Кара-Хаан»	37.7	304

СИЛОС САЛЫКЧЫЛАРЫ

Бригадир	совхозу	шөдү (гектар)	1 гектардан алган (ц)
Петров М. Н.	«Революциялык чалбыжы»	560	242 ц

ҮНДҮРГЕНҮН ҮНДЕЗИНИНГ БЕ?

● Хой чылында ажылындан хостаттырган коммунист хойжунун туружу ●

«Бо х

«ЧАЖЫТ» ЧОРААН КИЖИ

ОЛАРЫН дугайында солун, сеткүүлге бижири хамаанчок, ара-адына дугаалажыры бекте арай сенинчиг чораан. Тап-таштын үзү деп адаары-выс өйдө адашкылардан дуга дилзонивис дээш, олар-дын биске чедирин буны дээш бургуулаагыра берип болур турган бис. Оон чыгы-дагыны тускай өмчү эртеми чок кижилерин биске че-дирин дуаазы, олардан бис-тиң алганмыс буни бооп болур-даа болза, бургуулг-херек деп көр турган. Чам-гыс сөс-биле чугаалаар-болза, олар «чажыт» чо-раан кижилер. Бичалза-даа оон адаанын база бодунчу ат-сураа барык бугу Тыгаа шаг-ла билингир чораан болгаш бөгүне чедир били-дигир.

Кижилер аарым кончут. Тыгаанын бугу бугуларын, ан аарым кижилер, орук-бирт дивейн, адашкыларга дуза дилеп кээп турганнар болгаш ам-даа кээп турар. Дуза чедирин шыдаар-ла болза, кымын-даа дилзон-дот обтаалааннар. Оларын ажит-чажыт байдалга хү-лөп ал, аарым кижилерин берт-межелни дүе бекте эвине кири туруп турган-нар. Буни күштүг деп бу-рунчу өбөлөргө өтүр сөз-дөн, бөгүн адашкылар-нык чедирин дуаазына он-он, харин чүс-чүс кижилер өөрүп четтирип, сактып но-руурлар. Адашкыларын сагыш-сеткилин, чолдо-рынны бойдустан чагаан буны кижилерге өөрүшкү-нү, аас-кежикти берген. Бич-алза-даа буныгы холдар-дан кымын-даа, өөрүш-күпү, харын-даа аас-кежик-ти алган кижилерин чам-дыны адашкыларын дуга-лында ажым-биле солун ар-

нынжы чугаалаарында арай-ла сестир, харын-даа чажы-рар сагыштыг болдулар. Кандыг кижилерге олар ду-залааган дээр! Бодун ки-жилерге, республиканын дээди органнын бекте албан-дужаалыг даргалар-га, шагдаларга, харын-даа мырмалы күрүенин айыл-чок черини ажалдагыла-рынга бекте.

КЫМЫН дугайында чугаа чоруп турарын номчукчуларын хой кезин билип-де орлар боор. Улут-Хем районун Булу-Терек суур чуртут, төрөн чогуна «Мөгө ирей» деп хүндүл-биле шолалатан Сергей Серенович Эрелин база оон хеймер оглу Ол-етин дугайында «чажыт» чо-раан кижилер деп оорам бо. Олети азынын дун-мазы азыраан болгаш фа-милылы өскө кизи болду. Олег Павлович Тойдук дээр. Кижилерин берт-ме-желни кири тудар кижилер-ни тыгалар «тудугу» деп адаар. Олег Павлович бой-дустан-на ук салган тудуг-жу кизи. Оон кырган-ача-зынга, ачазынга, ам оон бо-дунга тудугу салым-чаан нөзүлгөни ол. Тудугу боор-дү дээрге чүгө салым-чаан аяс, а кижинин ма-га-бодуну тургузун били-ри, бертинген, сыйгалан соокторин салаалар-биле суйбал тир, дедир эвине кирип өөренир-дир. Ол бүгүге ааа ачазы өөредип каан.

Бичимде бертини-челим кончут кизи меп — деп, Олег Павлович чугаа-ла орду. — Бичал-ла эл-чок болура, холдарын, буттарын чүстери уштунар, мучулар, Ачам кири илп каар, чамдыкта бодум-лаа кири илп алыр мен. «Ки-жилер берт-межелни туду-рык соксат, кыдыг бооруга олгуус бертиничел» деп аам ачанын чөмөдөр чүе. Улут ар апарганында берт-иничелим чиде берген. Ол өйдө эш-өөрүм бертине бээрге, кири тудуп бээр апарган мен. Тударына атам өөредип каан. Мээм ма-га-бодуну, эл-танымын суйбай тудуп турган, кайда кандыг мөк эрт, кири, да-мыр, соок дээрин тайыл-бырлап, сайгара суйбаарын, кири тударын айтып берип чораан.

— Мындыг дамчыр чугаа бар-дир. Шын бе? — деп айтырдым. — Кизи-лерини соогун көргүзүп, баш соогун суйбалып тургаш өөредип каан деп... — Ону чажырбас мен — деп, ол карымалды. — Бич-алар өөредип турган. — Ы-ылыгыга чүстери кири тудуп өөредирине... Оон ачызда чурчустарын база аягылап турган. Кижиниң анатомия-нын илп бисес кизи ту-дугу болуп шыдаас-тыр ийи.

ОЛЕГ шымырак тудугу кири деп чүвени ту-дугура кижилерини чугаа-зы бадыттып турар. Кы-зыл чуртут 3. Куулар ба-жыт кемдээр, эмнеге азын үр чыткан. Ундур би-жикен соонда-даа, бажы-нын аарымы намыдаалы, бажы дескинип, бөгө бай-далыг турган. Мырмын шыдыжыл чадашкан, Олег Павловичке дуза дилеп барган. Бажынын ти шим-чей берген болган. Тудуг-жуа тудугура соонда, үш-дөрт хонгаш, бажынын аарымы намыд, дескине-ри чыткан. Ол-ла хөвөр ка-лынын байдалы аныккан. В. Чаргын оозал-онакка та-варышкан, оорганмын чү-нү кемдөө, бажынын ти шим-чимээш. Эмнегеден үнгөн

каар-дир мен — деп, Олег Павлович чугаалаар оар. — Бир аяс баштың сөөгү кем-дөөш, ти шимчээш, кизи-нин сөөктө сыйлаа уул-баа болза, тудуп каап болур мен. Бир аяс эмчилер-биле кааы ажалдаан болза, кизи улам бүзүрелдиг болур-дур ийи.

КЕМДЭЭН кижилерге кыдыг дузаы чедирин берт-иничел тудугу билип олурар. Бир аяс эмчилер ову дөткөн болза, кижилерге бучи боор-дур ийи дей бо-ла сагышка кирир чорду. Элеки хой эмчилер-биле чуга-лаа кижилерге, тудугуна чур-сураан дыйнаан, кизи ажал-дап чораан кирезинде, оон ки-жилерге канчаар дузалат чо-рууну дугайында улут-ла сомуургаан, кемдөөн кизи-лерге оон-биле кааы дээшгил-дуза чедириниң оруктары анык-дөөш боор чорду. Бир аяс мындыг чүгө таварыш, ажалдаа турган болза, кемдөөн кижилерге дээшгил-эмчи дузаы чедирин талаш-биле метолканы ажаллап кымын-даа турган чаа-лас. Улуту метолканын би-лир кижилер-биле эмчилер-ини, өртөмчөөн кизи кааы ажалдаа турган эки түнөл-дери кири турарына чы-жытар бар болгай. Сөөгү үе-де ову дөткөөн кири улут-ла азалашкылар улус де-путаттарынын, уауруткучу, даргаларын, чамык эмчи-лерин, албан чердеринин та-лаанын бар. Бичалза-даа олар амга чедир азалашкы-нар бооп артышаан.

ОН адамы Мөгө ирей чуртталганын сөөгү чылдарыга чедир кизи-лерин берт-межелни кири тудуп, уруг саваанын ишти-ге чымын эскерген чы-тарын чымын эле суйбал, келерин божулар дээш эске-

ЧАРЛАДАР БЮРОЗУ

ИНИГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 Эртеги гимнастика.
8.15 Эртеги тайылбырлыг фильм. 8.35: 9.35 Хөгжүм. 7 класс. Ф. Лист. 9.05 Ангил дыл. 1-ги чылы. 10.05 Ангил дыл. 2-ги чылы. 10.35: 11.35 Хөгжүм. 3 класс. Э. Грин. «Пер Гюнт». 11.05 «Надышлыг». 12.05 — 14.15 «Делгелге». Уран-мечен телефильм. 1.2 серия-лары. 17.00 «Орус мөөч-тер». Телефильм. 18.10 Мультифильм.

КЫЗЫЛДАН
18.25 Уругларга фильм. 18.55 Медээлер. 19.00 Ме-дээлер. 19.05 «Тыга ТВ чаа-тур». 19.55 Чарладар.

МОСКВАДАН
20.00 «Тамчытыг уду-кар, чаштар». 20.15 Кон-церт. 20.45 Бугулеге спорт. 21.00 «Уе». 21.45 С. Ми-халков «Чангы». Фильм. шин. 23.45—01.15 Бут бөм. бүү. СССР чемпионаты. «Торпедо» — «Спартак» (Москва). Чапсарда — Кол-лаж.

УШКУ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
18.25 Казань телестудия-зынын программасы. 19.25 «Динг суг». Телефильм. 19.45—20.00 Россиянын парламент медээзини.

БИБЛИОТЕКАРЬ

Красноярский кезде ажал-агым институтунун Кызылда филиалынын үш-мүк кыдыны бир талакы азында элэи каш өрөөл-дери ээлеп турар хой ном-нардыг улут библиотеке-бар. Оон ажылын Раиса Николаевна Хонус башпа-рып, өөредилге черини башкыларынга, студентле-ринге чугула херектиг ном-назын ал берип турар.

Он библиотеке-ны ли-тератураларын улус ажал-агымны алдыларын аайм-биле хувааган. Оон

ШКОЛА АМЫДЫРАЛЫ

БИЧИИ СУУРЛУГ ШКОЛА

Кайгамчык чурумалдыг, ол-бо талааларын тайгалар кажаалаан оймак черде би-чии суурлуг Шуйдун ка-дышылга шолалар турар. Ында 1-9 класска чедир 87 өөреничи күрүениң долу хаандырылгаанда хаара ту-тунган. Оларга бажыг били-гин бээр, суурул совет хамааталар кылдыр кизи-зилде дээш 14 башкы, 10 кижизикчи ажалдап, чур-тап турар.

Ол хун чыкылмама соок-тун кедереп келгенден чүе ийиксе, школа деви-скариде бичии уруглар көзүлбөй тур. Кадышыл-га шолалары кире бээрге, чылымы кончут. Хана бүр-зүндө өөреничилерге ажал-тыг көргүзүг материалдары, самбыралар астынган. Класс-тарда кичээлдер кинди ту-дук. Башкылар өөрелинге өөредилге эргелекчиин Сер-гей Олкан-оолович Ооржак-биле ужуражы бөдөнүс. Школада өөредилге-кижиз-дигенин канчаар тургустун-ганын ол таныштырган.

Интернатта дежурный өөреничилер өрөөлдөр иш-тиги арыг-шеверин хынап чоруп турлар. Бир өрөөлдө үш-дөрт өөреничилер бар. Оруннарын шеверин эдил каан. Кичээл кылдыр элп өрөөл бүзүрүндө бар. Нини өрөөлдө телевизор салган. Өөреничилер өөредилге херекселерин, ном, кыды-рааш аймаан халас ап ту-рар. Салгыла-чурун эи деп чүе дораан-на билидип келер. Өөреничилер өрөөл-дери боттары аптап-арыг-лап, кастап алгылаан. 33 чыл иштинде бичии чаштар-ны кижизикип келген хоо-чу башкы Уван-оол Донтуг-оолович Монгуш, алды-классчыларын кижизик-чи Тамара Данчай-ооловна Монгуш, сес классчылар-биле ажалдап турар Чал Шырапович Донгак олар-ны интернатка өөреничиле-ри-биле кады кичээлдер турда көрдүс. Оларын бичии кижилерин сагыш-сеткилин билирин, нини чугааны тып шыдаарын,

оларын бозулуг ийиги ада-иеси апарганын ычпал эскер-дим.

Столовая баз-ла арыг-шевер. Стол бүзүрүндө өөре-ничилериниң төмөндө эске-саванын белеткет каан. Ба-рык-ла 30 чыл дүзүрүндө ол шоланың поварына ажалдап келген Кал-дарбай Хертековна «Чымы-ты бичии уруглар» башкы-лар. Бичииниң кан-чаар, ол хире үе иш-тинде бичии уруглар-ны ашкарлар-чегерип, ки-жизикип келген кижини. Бо-школа 1961 чылда тургу-сунары билем, ааа ажал-дап гелгези улут поварын дузалашкызы Алеситина Ка-ра-Донгак баз-ла дуржул-газы улгактан кизи. Өөре-ничилер хүнде беш катап чегерип. Хүнде бир өөре-ничин 2 рубль 40 копейкни чуртуту рынок экономика-зынче ишчил турарынган, өөреничилерге конфет-лар, шоколадтар, компот, печенье аймаа ховартаанын поварлар хомулар чораан.

Оон соонда өөреничилер-нин күш-ажыл мастерская-лары өрөөлдөрүн база көр-дүс. Ында чааарын, кирээ-лөр станоктар база бар. Бичии бызанчылар үрелин калган саидаларын, стол-дарын, шкафарын болгаш өскө-даа дериг-херекселерин боттары башкыларын уаурутулаагы-биле кылып ту-рары мактанчыг. Харын-даа стол, саидал болгаш өскө-даа чугула эг-херекселерин кылаш, чонга садарын планлап турары солун. Ол ышакш кадышылга шолан-зында Барыш-Хемчик бол-гаш Бай-Тайга районнарын кыдым баксыраан аам ада-иеси аарым уруглар өөренип турар. Оларын кыдым эмчилер хун бурт хайга-алга алган. Улут өмчү Анатолий Артаа, фельдшер-лер Надежда Донгак, Анита Анарат бичии уругларын наачаар аарым тургарын шаг-ла билип алган. док-тамаал хайгааралга ап кел-ген.

Чурт рынок экономика-зынче кирип турар үеде ном чүе ажалдаагыры-нын канчаар хамаарыг. Бичан-гаш кадышылга шолалар дузалаш ажал-агымны тур-гускан. Кызылда аялган натуралистер станциязындан 6 юданын садып алган.

Өөренирин күзүннере

«IBM PC» деп хуузунда компьютерлерге ажалдаа-рын күзүннере организаци-лар, ведомстволар, албан-челериниң ажалдаагыры-нын болгаш тус-тус хуула хамааталары төлөвирин өөредирин Кызылдын куру-менин башкы институту ор-ганизастап турар. Өөрени-риниң хуусаазы 1 ай.

Өөредилге кичээлдерин дараазында темалар аайы-биле чорудар: хуузуног электронут саналта маш-наларын (ЭСМ) баштай-кайгарып, өөренип көөрү; МС-ДОС (үжүктөр латин) системанын ажалдаар ар-назы; Нортонун утилит-тер; бижимел (текст) ре-дакторлары; үжүктөр, дем-дектөр, шыагылар толар-гайлар (графитинг) релак-торлар; программа аймаан ажалдап кыдышын тех-нология; шрифтер (үжүк-тер) редакторлары; ПЭВН-и.

Ай хуусаалыг өөредил-генин үзүндө кизи буру-зүнге хуузунда ажаллаар ЭСМ-ни быкылгаар. Чурт-таар чер-биле хандыраар. Ай хуусаалыг өөредилге-нин өртөз 320 рубль.

ЭСМ-ге ажалдаарын би-лир кижилер бодуну мер-жекили улам билидирин күзөр болза, керээни чарып ал болчу.

Институтун адрес: Кы-зыл хоорай, Ленин кудум-чузу, бажы № 36.

ХЕРЕГЛЕКЧИЛЕРГЕ

«Дельта» кооператив шир-бидаларын кызыгаар чокка сайгарып, хереглекчилерге саналдап турар.

НИНО
МАРТ 15-те
«НАВЫРАЛ»: «Дрянь» (к/с Довженко) 9.40, 11.30, 13.20, 15.10, 17.00, 18.50 (узаткан) шактарда.
«Восток»: «Пляжные девочки» (АКШ) 14.30, 18.50 (узаткан), «Зита и Гита» (Индия, 2 сериялыг) 16.20 шактарда.
«ЕНИСЕЙ»: к/б: «Белые Росы» 17.30, 19.30 шактар-да.

СОВХОЗТАР, БУДУРУЛГЕЛЕР, КООПЕРАТИВТЕР, УДУРТУКЧУЛАРЫ, НЫН, АРЕНДАТОР-ЛАРЫН, КИЧЭЭНГЕИНИГЕ

Тес-Хем районун Дус-Хөлдө «Дус-Хөл» кооператив малга бээр, ка-пуста болгаш өскө-даа ногаалар, а ол мыкаш алгы-кеш дузаарына хере-регээр дусту совхозтар-га, кооперативтерге, арен-даторларга, будурулге-лерге керээ өзүгаар са-дып турар.

Шушенское суурда музей комплекзини көөрүчө күзө-диг хамааталарын чаап турар. 37 кижиге путевка өртөө нинтизи-биле 1788 рубль. Саян-Шушенский гидроэлектростанцияга ак-сунушлар баарын сумелеп турар. 37 кижиге путевка өртөө нинтизи-биле 1904 рубль.

«Тыга» станциязынга баарынын коллективниг чагытларын хулаап ап турар. 40 кижиге путевка өртөө 154 рубль.

«Тыга турист» адрес: Кызыл хоорай, Кочетов кудумчузу, бажы № 1. «Монгул» аалчылар ба-жыны телефоннары 3.12.81. 3.11.39.

Кызыл хоорай, Красноармейская, 100

Редактор
В. Ф. ЧАДАМБА

ТЕЛЕФОННАРЫ: ♦ редактор — 4.43.34 ♦ ора-дакчылары — 3.33.91; 3.34.17; ♦ приемная — 3.34.26; ♦ харымсалгалыг секретарь — 3.34.92; ♦ овалачылары — 3.45.93 Кидистер ♦ латин, ки-органастыг болгаш идеология — 3.36.82; 3.36.25 ♦ Советтер ажалынын — 3.34.98; 3.41.23; улугура — 3.34.49; 3.36.73 ♦ кезде ажал агым — 3.41.16; ♦ культура — 3.39.15; 3.37.11; соода алыгыра — 3.34.57; репортёрлар боду — 3.34.39; ♦ чага кидизин — 3.39.03; ♦ очула — 3.34.93; корреспондентар — 3.37.11; ♦ үндүрчүлөп — 2.27.41; ♦ солун келбей барганда — 2.32.75; ♦ бухгалтерия — 3.43.41.

Солун вторник, среда, четверг, латинка, суб-бота күнтеринде үнө Чыла 260 катар үнө Хемчээли 2 пардала аямзы.

Тираж 27800 экз.

Тыга АССР-ини Ном үндүрер тер, полиграфия болгаш ном салымны херектерини талаш биле күрүм компетияны тавографияны. Кызыл, Шетин ич болгаш Кравченко кудумчузу, бажы № 1.

Индекс 54241.